

מפעולות הועדה האזורית לעמק יזרעאל

ה ז נ ה

למרות שאין עדיין סיכום תמחירי, ברור שגם השנה יוקר המזון המשקי מהווה אחת הבעיות בענף.

המזון הירוק היחידי הוא הזון — נזרע ב־ ספטמבר, כאשר התחרות הגידולים על הקצבת המים אינה קיימת כבר. במקרה שמצליחים ל־ קצור קציר ראשון לפני הגשמים, גדל דשא צפוף המאפשר קציר כמעט כל ימות החורף.

ההזנה מבוססת גם על תחמיץ חיטה. הגסיון המעשי וגם הבדיקות המעבדתיות מראים שתכור לת החומר היבש בזמן ההכנה קובעת בעיקרה את טיב התחמיץ. מנסים, ע"י זריעת שני זני חיטה, להאריך את עונת ההזנה.

כשאין ירק טרי, מקבלות הפרות 1 ק"ג וה־ עגלות להזרעה חצי ק"ג קמח אספסת בצורת כופתיות.

עדר הפרות, והעגלות מעל 4 חודשים, ניוון בעתרובת 76 מילובר (14% חלבון) — העגלים מעל 4 חודשים, ניוונים בתערובת 73 מילובר (14% חלבון).

עדר החולבות מחולק ל־3 קבוצות הזנה. גם בתוך הקבוצות קיים סימון ע"י סרטים צבעוניים, לפי גובה התנובה.

הקבוצה גבוהת־התנובה מקבלת 4 ארוחות מזון מרוכז ביממה.

אין חלוקת תערובת במכון החליבה.

כמות גרעיני־כוחנה הועלתה מ־2 ק"ג ל־3 ק"ג לחולבת במגמה להעלות את % השומן ב־ חלב.

כל העבודה הקשורה בהזנה מבוצעת ע"י הרפתנים (כולל דישון, השקייה וקציר הזון). בעבר היו הרבה בעיות של גופים זרים בכרסי הפרות. כעת מורידים לכל פרה (ע"י הרופא) מגנט לכרס. נראה שיפור ניכר במצב.

ח ל י ב ה

חולבים תמיד בצד אחד של המכון. בשתי הקבוצות הראשונות — חליבה מיידית, עם גמר הכנת הפרה מרכיבים מייד את המכונה. בקבוצה

ביום ג' 20.10.70, התקיימה פגישת בוקרים אזורית בשעות לפנה"צ בקיבוץ גבעת־עוז. הש־ תתפו: רפתני הזורע, מגידו, בית־קשת, יפעת, מדריכים וחברי הוועדה האזורית.

בכניסה למועדון סודרה תצוגה קטנה על סיכומי הענף, בדיקות מעבדתיות של תחמיצים, תוצאות בדיקות בקטריאלוגיות של העטינים ו־ כו'. התעניינות מיוחדת עורר מגנט שהוצא מ־ כרסה של פרה שחוטה כשהוא מכוסה חתיכות מתכת. חולק חומר מודפס אשר כלל סיכום מק־ צועי של ענף הרפת בגבעת־עוז בשנת תש"ל. החבר שמואל, מרכז הענף, מסר את הדברים הבאים אודות ענף הבקר במשק:

מספר הפרות בממוצע שנתי — 142.

תנובת החלב לפרה, לפי הביקורת, 7.420 ק"ג עם 3.25% שומן (לפני שנה — 6.953 ק"ג עם 3.31% שומן).

י צ ו ר

1.003.381.3 ליטר חלב
57.028 ק"ג בשר למכירה
6.095 ל"י עליית ערך

ע ב ו ר ה

1.561 י"ע ברפת
225 " בגידול
190 " בזבל וריפוד
164 " בתחמיצים וקליפות
59 " השתלמות

סה"כ 2.140 י"ע

1.467 שעות עבודת טרקטור

חלוקת מזון לעדר החלב

759.408 י"ח מזון
67.4% מזון מרוכז
32.6% אוכל גס
0.73 יח' מזון לייצור ליטר חלב

ע ג ל י מ

78 עגלים במשקל ברוטו — 463 ק"ג.
405 ימי־החזקה, תוספת משקל ליום — (בלי משקל הולד) 1.052 ק"ג.
לייצור 1 ק"ג בשר: 5.6 יח' מזון.

שיכון היונקים נמצא בצד אחד של רפת-עמדות ישנה.

בעית הצפיפות קיימת בכל חריפותה. כמעט כל עגל ועגלה לוקים בשלשול, גם אם בדרך-כלל לא בצורה חריפה. בתכנית להפוך גם את הצד שממול למקום ליונקים. עדיין לא הוכרע — אם למפצמות או לריפוד עמוק.

לאחר הלידה, מסירים לעגלה את הפטמות העודפות.

את הקרניים צורבים בחומר כימי. עם העברת הולדות מחלב-אם לתחליף, מקב-לות הן זריקת ויטמינים. צרת הולדות המעוותים לא פסחה על הענף.

התעברות

אחוז ההתעברות של 10 חדשים אחרי בדיקת הרופא:

כל העדר	— 53.6%
אצל הפרות	— 51.7%
אצל העגלות	— 59.4%

הועלתה גם הבעיה שבגלל קרבת-דם של ה-פרים המשביחים מתקשים לפעמים למצוא את הפר הרצוי להזרעה.

המבכירות המליטו בגיל ממוצע של $23\frac{1}{2}$ חודש.

מכנים

בקרב תסתיים בניית סכנת-מפצמות עם 80% של תאי-רביצה. כעת נמצאות הפרות בשתי סכ-כות עם ריפוד עמוק. העגלים והעגלות הגדולים — בדירים על מפצמות, העגלות להזרעה נמצאות „לפני העיניים” בסככת הפרות.

בורות תחמיץ

רוב הבורות חצובים בצלע ההר בלי יציקת קירות. הדבר גורם לפחת גדול מהקובל בתח-מיצים.

בהדרכת מר שמואל פורת ממשד החקלאות בעפולה, הצליחו להתגבר על מכת החולדות ש-פקדה את המבנים. מאז קיימת פעולה מתמדת להשמדת המכרסמים.

צוות עובדים

ל-7 העובדים הקבועים מצטרפים עובדים זמניים, לפי הצורך ולפי האפשרויות. ←

נמוכת התנובה — זמן ההכנה אינו נראה מספיק להורדת החלב, לכן מכינים כל פעם פרה מראש. במקרה ואין מצליחים להרכיב צוות של שני חולבים מנוסים, משנים את סדרי העבודה. ה-עובד-העוזר מכין את הפרה, מוציא את הצליפים ומרכיב את המכונה. העובד המנוסה מסיים ו-מוריד את הגביעים.

חולבים לפי „שיטת חליבה הגיינית” של ה-מכון הוטרינארי בהדרכת ד"ר רונצווייג ועוזריו: לאחר שטיפת העטין במים פושרים, מנגבים את הפטמות במטלית טבולה בכלור (לכל פרה מטלית נפרדת). אחרי הסרת המכונה מרססים את הפטמות בתמיסת יודווין. אחרי שטיפת ה-גביעים מלמעלה, טובלים את המכונה בתמיסת כלור. בין חליבה לחליבה משרים את הגביעים בתמיסת-סודה קאוסטיק 1%. אחת לשבוע מפר-קים את המכונה, מנקים בתמיסת חומצה זרחתית, מחליפים בטנות ומנקים את הפולזטורים. (מ-פעמים). — עובדים עם 3 מערכות-בטנות. אחת בעבודה, אחת במנוחה ואחת בתמיסת-סודה — במשך כל השבוע.

חולבים 3.000 חליבות בבטנה.

הרפת מבוססת במסגרת ביטוח מכונות-חליבה. פעם בשנה מבצעים עובדי המכון הוטרינארי בדיקה בקטריוולוגית של העטינים ובדיקת רגיי-שות חיידקים לאנטי-ביוטיקה, אצל הפרות הנג-רות. מעבירים הוראות-טיפול לרופא המטפל. אחרי הטיפול שולחים דוגמאות ביקורת כדי ל-היודע על תוצאות הטיפול.

אין הרפתנים רואים בשיטה זו פתרון חד-משמעי לבעיות דלקות העטין, אלא אחד האמצ-עים מגי רבים שננקטים במלחמה נגד המסטיטיס. לפני עונת הגשמים מסירים את השערות מה-עטינים במשחת גילוח „משעי”.

חיבור קבוע של קו הואקום לקו המים מאפשר, ללא שום טרחה, לשטוף את קו הואקום לאחר כל חליבה וחליבה.

גידול

סככת כלובים פתוחה — בתכנית לסגרה לקראת החורף. חיטוי הכלובים נעשה ע"י להב-יור שנמצא בשימוש הלולים.

עבודת לילה

במשך שבוע שלם עובד אותו האיש עצמו בלילה. הוא מקבל עזרה לחליבת שתי הקבוצות הראשונות. את הקבוצה האחרונה — חולב לבדו, מחלק מזון, מנקה את המכון — סה"כ עובד 7 שעות בערך ואינו עובד ביום.

זבל וריפוד

בסככות של הפרות מרפדים יום-יום. אחרי הוצאת זבל ונוסף לכך, פעם בשבוע מפזרים בסככות אבקת-סיד כבוי.

משתמשים לריפוד שימוש חוזר ברפד שמור ציאים מהלולים.

לזבל נוזלי לא נמצא שימוש יעיל. הצטברות חומרים מוצקים בתוך הבור מצריכה שאיבה חכופה. השאיבה מתבצעת ע"י המועצה האזורית ועולה כסף רב. שוקלים רכישת משאבה למשק. הוחל בשימוש בחומר ביאספטיק שמתפקידו לזרוז את התפרקות החומרים המוצקים. אין עדיין מסקנות בנדון.

בזמן הסיוור ברפת, ראינו ושמענו את ה- דברים הנוספים:

2 מיכלי קירור ישנים אינם עונים על ה- צרכים. על מנת להבטיח קירור מתאים לחלב, חולבים לסירוגין חליבה בטנק אחד וחליבה שניה בטנק השני.

את צינור הפלסטיק המוביל את החלב מה- טנק למכונת תולים לאחר השימוש בשתי קצור- תיו על הקיר וממלאים במי כלור. על-יד כל קבוצת-בקר רשום התפריט היומי לפי ארוחות ובכך מתאפשרת חלוקת האוכל גם ע"י העובדים הלא-קבועים.

בדיר-יונקים על טופס מיוחד, רשום החלב ומספר הארוחות של כל קבוצה וקבוצה.

צביעה מחדשת של המכון לא הביאה לתור- צאות המקוות, אחרי זמן קצר ממשיכה החלודה, שוב בפעולתה ההרסנית.

רוב המשתתפים העיר על הזנה גדושה מדי של החולבות.

בשעה 12.00 התפזרו החברים לבתיהם ובי- כוונתנו להמשיך ולערוך מפגשים דומים גם ביתר המשקים.

המארגנים

רפת בית-אלפא תשכ"ט

הקמת האגודה להזרעה מוזרעות הפרות בפרי ה- אגודה. למרות שהעדר עבר את כל "חבלי לידה" של העדר הישראלי: טלריה, פו"ט, הפלה- מדבקת, מחלת x וכו'. — מעולם לא חוסל, ולא שוקם מחדש ובמשך כל זמן קיומו כמעט ולא הוכנסו לעדר בהמות שנרכשו בחוץ מגידול זר. ההומוגניות הגינטית היא גבוהה, וכמעט לכל פרה "אילן יוחסין" בספר העדר עד "פרת ה- בראשית" המקומית. מבחינה זו יכול העדר ל- שמש מידגם מייצג נאמנה את הגזע הפריזי- ישראלי מגידול עצמי.

הדו"ח של רפת בית-אלפא לשנת תשכ"ט נכתב באיחור — בסוף שנת תש"ל. וזאת בגלל סיבות שה- תנאים גרמו. מחד נראה הדו"ח קצת ישן ולא אק- טואלי בגלל ריחוק בזמן, אך מאידך יש לזה "יתרון" מסויים. כי דווקא האיחור מאפשר לראות את ה- פעילות בשנה הנ"ל לא רק "במבט לאחור" — ז"א לשנים שקדמו לשנת הדו"ח, כי אם מאפשר לעתים "מבט קדימה" — לשנת תש"ל, אשר תוצאותיה ה- פיסיות ידועות כבר ברובן.

יתכן ונוכל להסיק מכך האם תוצאות שהושגו בי- שנת הדו"ח הן חד פעמיות או כעין "מגמה" הנמשכת לאורך זמן.

העדר ומוצאו

העדר של בית-אלפא קיומו כמעט כשנות קיום הקיבוץ, קרוב ליובל שנים מוצאו מפרות מקור- זיות (ערביות ודמשקיות) שהורבעו בפרים פרי- זיים, ופריזיים-מקומיים, עד להקמת "און". מאז

גידול העדר ומגמות ההתפתחות במשך שנים רבות היתה המסגרת המספרית של עדר החולבות 110-120 ראש. והגידול במספר היה קטן מאוד. לדוגמה: הממוצע הרב-שנתי